

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond
kultuurikorralduse õppekava

Ragne Toompere

TARTU LINNAMUSEUMI JÕULULAAT 2018

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Piret Aus, MA (kultuurikorraldus),
kultuurikorralduse assistent

Kaitsmisele lubatud:.....

Viljandi 2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. ÜLEVAADE TARTU LINNAMUUSEUMIST	5
1.1 Tartu Linnamuuseumi ajalugu ja kujunemine	5
1.2 Tartu Linnamuuseumi missioon, visioon ja väärtused	6
1.3 Organisatsiooni struktuur	8
2. KORRALDUSTÖÖ ANALÜÜS	10
2.1 Tartu Linnamuuseumi jõululaat	10
2.2 Sündmuse sihtrühmad	11
2.3 Meeskond ja ülesannete jagunemine	12
2.4 Eelarve	15
2.5 Jõululaada kauplejad ja toitlustajad	16
2.6 Jõululaada meelelahutuslik kava	17
2.7 Sündmuse mõjud	18
2.8 Riskianalüüs	20
3. ENESEREFLEKSIOON	23
KOKKUVÕTE	25
KASUTATUD ALLIKAD	26
LISAD	29
Lisa 1. Kauplejate nimekiri	29
Lisa 2. Kauplejate infokiri	31
Lisa 3. Kauplemisalad	32
Lisa 4. Tartu Linnamuuseumi struktuuri joonis	33
SUMMARY	34

SISSEJUHATUS

San Francisco Kaunite Kunstide Muuseumide direktor Thomas P. Campbell on öelnud muuseumide kohta järgmiselt: “Muuseumid on kohad, kus saab puhata ja inspiratsiooni ammutada ning mis kõige tähtsam - need on kohad, kus saab kogeda ehtsust. Me elame maailmas, mis sisaldab palju jäljendamist ning taastootmist - muuseumis on asjad aga tõelised. Tänu muuseumidele saame põgeneda korraks tehnoloogia üleküllusest.”

Muuseumid on kandnud läbi ajaloo tähtsaid väärtusi ning õpetusi. Need on justkui inimajaloo mälu. Tänu muuseumide olemasolule saame laiendada oma teadmisi, mis puudutab inimajalugu ning erinevaid tegevusvaldkondi. Läbi selle saame astuda välja 21. sajandist ning minna meie eelkäijate kingadesse.

2018. aasta hilissuvel avanes mul võimalus liituda Tartu Linnamuuseumi meeskonnaga (edaspidi ka linnamuuseum) ning korraldada jõululaata, mida selleks hetkeks oli eelnevalt korraldatud juba kaks korda. 2018. aasta jõululaat oli järjekorras kolmas.

Eelmistest aastatest oli kujunenud välja juba tuumikmeeskond, kes jõululaata on korraldanud. Meeskonda kuulus viis inimest, kes kõik olid linnamuuseumi töötajad ning mind võeti kuuendaks liikmeks, et ülesannete koormat õgvendada. Sellest tulenevalt jäi minu ülesanneteks tegeleda peamiselt kauplejatega ja muude laadaga seonduvate küsimustega ning toitlustajatega. Vähemal määral tegelesin ka meelelahutusprogrammiga. Kõigele muule lisandusid ka jooksvad ülesanded, mis tekkisid jõululaadale eelneval perioodil, selle ajal ja sellele järgnevalt. Näiteks fotograafi otsimine, laadakauplejatega tegelemine laada ajal, inimeste juhendamine ning käepaelte jagamine.

Tartu Linnamuuseumi kolmas jõululaat toimus 8. detsembril 2018 kella 12st kuni 17ni aadressil Narva mnt 23.

Käesolev töö koosneb kolmest osast. Töö esimeses osas kirjeldan ma Tartu Linnamuuseumit kui organisatsiooni. Annan ülevaate linnamuuseumi ajaloost ning käsitlen

selle struktuuri ning puudutan väärtuseid, missiooni ja visiooni. Teine osa kirjeldab jõululaata ennast ning korraldusprotsessi. Viimases osas reflekteerin enda mõtted ja otsuseid seoses jõululaada korraldusega ning toon välja ning analüüsin olulisemaid õppetunde.

1. ÜLEVAADE TARTU LINNAMUUSEUMIST

1.1 Tartu Linnamuuseumi ajalugu ja kujunemine

Tartu Linnamuuseumile pandi alus 1955. aastal ning alguses tegutses see Tartu Rajoonidevahelise Koduloomuuseumi nime all, mis eksponeeris Tartu linna ning selle vahetus läheduses asunud kaheksa rajooni (Tartu, Elva, Jõgeva, Kallaste, Mustvee, Otepää, Põlva, Räpina) loodusloo, kultuuri, põllumajanduse, ajaloo ja tööstuse uurimisi. Peagi leiti, et Tartul võiks olla oma n-ö esindusmuuseum, mis keskendub linna kujunemisele ja ajaloole ning sellest tulenevalt loodi 1950ndate lõpus Tartu Linnamuuseum, mille eesmärgiks oli Tartu ajaloo ja kultuuriloo uurimine, sisukohaste materjalide kogumine, säilitamine ja eksponeerimine. Need eesmärgid on sisuliselt säilinud tänapäevani. (Pullerits 2009, lk 9)

Tartu Linnamuuseumi arengukavas on toodud välja, et muuseum hoiab end kursis ning tunnetab ühiskonnas toimuvaid muutusi (Tartu Linnamuuseumi... *s.a.*, lk 5). See väljendus eriti 1980. aastatel, kui toimus teine rahvuslik ärkamine ning korraldati ulatuslik näitus rahvusvärvides ning 1990. aastatel, kui prooviti näitusega “50 aastat tagasi mais” anda uus hinnang II maailmasõjale ning sellele järgnenud perioodile (Pullerits 2009, lk 9).

Esimesed 45 aastat tegutses muuseum aadressil Oru 2 - vaatega Kassitoomele. Kuna muuseum vaevles suures ruumipuuduses, siis tehti mitmeid katseid Kassitoome äärest välja kolida. 2001. aastal see õnnestus ning koliti ümber aadressile Narva mnt 23, kus muuseum paikneb tänaseni. Rahvasuus tuntakse seda maja ka Katariina majana, sest levis legend, et Venemaa keisrinna Katariina II olevat selles majas peatunud ning tema hing liigub selles majas tänaseni. (*ibid.*, lk 11; 20)

Narva mnt 23 maja kutsutakse ka Pistohlkorsi majaks, sest selle maja lasi ehitada baltisakslasest parun Woldemar I Conrad von Pistohlkors. See valmis 1790. aastal Johann Heinrich Bartholomäus Waltheri käe all ning on kuulus oma Louis XVI stiilis kujunduse poolest. (*ibid.*, lk 14-15)

1.2 Tartu Linnamuuseumi missioon, visioon ja väärtused

Ühe kirjelduse kohaselt on missioon järgmine: “Organisatsiooni missioon on õigustus organisatsiooni loomiseks ja on otseselt seotud selle organisatsiooni tuumikkompetentsi ning väärtustega. Missioon peab siduma organisatsiooni liikmed ja andma aluse jõupingutuseks ühise eesmärgi nimel. Hea oleks, kui organisatsiooni missiooni saaks väljendada lihtsa, kuid mõjusa lause kaudu.” (Virovere, Alas & Liigand 2005, lk 22)

“Missioon peab vastama küsimustele nagu, kes me oleme, miks me eksisteerime, mis me teeme, kelle jaoks me oleme. Samas peab see olema piisavalt lühike ja andma edasi peamise huvipoolte ja avalikkuse jaoks.” (Strateegilise planeerimise... 2006, lk 55)

Tartu Linnamuuseum on sõnastanud oma **missiooni** järgmiselt: “Tartu Linnamuuseumi missioon on teaduslikul, hariduslikul ja meelelahutuslikul eesmärgil koguda, säilitada ja vahendada tartlastele, linna külalistele ning tulevastele põlvetele Tartuga seotud vaimset ja materiaalist kultuuripärandit.” (Tartu Linnamuuseumi... s.a, lk 5).

Ma arvan, et linnamuuseumi missioon täidab oma eesmärgi ära ja on sõnastatud lühidalt ning arusaadavalt. Sealt joonistub välja, kellele on muuseum vajalik ning miks on selle organisatsiooni olemasolu tähtis.

Visioon kujutab endast kaugemal olevat tulevikunägemust või lõppeesmärki, milleni soovitakse jõuda (Virovere, Alas & Liigand 2005, lk 22). Visioon peab aitama leidma vastused küsimusele, kuhu me läheme e. milline on edu (mida me taotleme) pikemas perspektiivis (Strateegilise planeerimise... 2006, lk 55). Muuseumi arengukava kohaselt on **visioon** sõnastatud järgmiselt: “Aastal 2019 on Tartu Linnamuuseum kogukonnas ja piirkondlikult tuntud Tartu linnaajaloo pärandi kogumist ja vahendamist korraldav asutus, mis suhtleb aktiivselt kogukonnaga, tutvustab avalikkusele ja linna külalistele Tartu ajalugu ja muuseumikogusid. Muuseum rikastab oma tegevusega kohalikku elukeskkonda, aitab kaasa rahvusliku kultuuripärandi väärtustamisele ja mõtestamisele. Avatud on kaasaegne Tartu ajaloo püsinäitus, toimuvad ajutised näitused filiaalides ja linnaruumis, ürituste programm on mitmekülgne ja hariv, uurimistööde tulemused on avaldatud trükistes või on kättesaadavad internetis.” (Tartu Linnamuuseumi... s.a, lk 5)

Leian, et muuseumi visioon on sobilik, sest selgesõnaliselt on välja toodud, kuidas muuseum soovib oma panust anda Tartu ajaloo hoidmisesse. Lisaks on välja toodud, millises seisus soovitakse teatud ajaks olla ning milliseid tegevusi on tehtud selle hüvanguks.

“Dose (1997) on organisatsiooni väärtusi defineerinud järgmiselt: “Väärtused on töö ja töökeskkonnaga seotud hinnangulised standardid, mille järgi iniviidid otsustavad, mis on “õige” või millest lähtuvalt eelistatakse üht alternatiivi teisele.”” (Organisatsioonikultuur *s.a.*, lk 5 järgi).

Väärtused on olulised seepärast, et nad toovad välja seosed organisatsiooni üldise suuna ja inimesi juhtivate uskumuste vahel (Strateegilise planeerimise... 2006, lk 55).

Tartu Linnamuuseum on toonud oma **väärtustena** välja (Tartu Linnamuuseumi... *s.a.*, lk 5):

- Usaldusväärsus. Tartu Linnamuuseum edastab ühiskonnale usaldusväärset teavet ja on hinnatud koostööpartner.
- Uuenduslikkus. Tartu Linnamuuseum tunnetab ja jälgib ühiskonnas toimuvaid muutusi ja läheb kaasa kaasaegsete museoloogiliste uuendustega säilitades muuseumi põhiväärtused.
- Kompetentsus. Tartu Linnamuuseumis töötavad kompetentsed spetsialistid ja muuseum väärtustab töötajate erialast arengut.
- Avatus. Muuseum peab oluliseks koostöövalmidust ja avatust suhtlemises.

Tartu Linnamuuseum on sõnastanud oma väärtused nii nagu ühele muuseumile kohane. Eeltoodud väärtustega väljendab muuseum oma häälestatust, suunda ning uskumusi. Väärtustega tuleb välja muuseumi soov olla hea koostööpartner, tööandja ning avalik asutus. Omalt poolt tooksin veel välja väärtusena haridusliku aspekti. Loodan, et muuseumid näeksid end eelkõige kui asutusi, mis avardavad inimeste silmaringi ning loovad positiivseid väärtuseid.

1.3 Organisatsiooni struktuur

Tartu Linnamuuseum on munitsipaalmuuseum, mida haldab Tartu Linnavalitsus. Linnamuuseumi tööd juhib direktor, keda valitakse konkursiga. Direktori peamisteks ülesanneteks on esindada ja juhtida linnamuuseumit ning selle harumuuseumeid ning koostada ja täita tegevusplaani. (Ametlik teave *s.a*) Alates 2018. aastast on Tartu Linnamuuseumi direktoriks Sirje Karis. Linnamuuseumi sisulist tööd suunab Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond (Dresen 2019).

Tartu Linnamuuseumi alla kuulub veel neli filiaali: 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseum, KGB kongide muuseum, Oskar Lutsu majamuuseum ja Tartu Laulupeomuuseum (Muuseumi tutvustus *s.a*).

Nii linnamuuseumi kui ka harumuuseumide peale töötab kokku 25 töötajat, linnamuuseumis üksi on 17 töötajat (Töötajad *s.a*).

Tartu Linnamuuseumi ülesehitust ja koosseisu iseloomustab minu arvates kõige paremini funktsionaalne struktuur (vt lisa 4). „Funktsionaalne struktuur tuleneb sarnaseid tegevusi sisaldavate tööde grupeerimisest. Osakondi saab komplekteerida ühe ala spetsialistidest ning juht, olles sama ala asjatundja, saab töötajaid kergesti juhendada.“ (Alas 2008, lk 83)

Direktori otsesesse alluvusse kuuluvad Linnamuuseumi osakonnad (kogudeosakond, arheoloogiaosakond ning ekspositsiooniosakond), eraldi ka arendusjuht ja majandusjuht ning 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseum, KGB kongide muuseum, Oskar Lutsu majamuuseum ja Tartu Laulupeomuuseum.

Juhtimisulatus tähendab ühe ülemuse alluvuses olevate nende inimeste arvu, kes talle otseselt peavad aru andma. Tavaliselt on alluvate arvuks umbes 3-7 inimest. Juhtimisulatust mõjutavad järgmised asjaolud (Alas 2008, lk 88):

- organisatsioonisisised protseduurid;
- alluvate kompetentsus - mida kompetentsemad on alluvad, mida rohkem infot neil on otsustamiseks, seda suurem saab olla alluvate arv;
- eesmärkide standardsus - kui eesmärgid on kõigile teada ja organisatsioon sõltub väliskeskonnast vähe, võib juhil olla rohkem alluvaid;

- töö iseloom - mida komplitseeritum ja teadmisi nõudvam on protsess, seda väiksem saab olla juhtimisulatus;
- ekspertide olemasolu - mida rohkem on eksperte, seda suurem saab olla juhtimisulatus, kuna juht ei pea pöörama tähelepanu kitsastele erialastele küsimustele.

Batemani ja Snelli (2004) järgi eristatakse juhtimisulatusel pikka ja lamedat struktuuri ning kitsast ja laia juhtimisulatusel. Mida laiem on juhtimisulatus, seda vähem on ettevõttes juhtimistasandeid ning vastupidi. (Alas 2008, lk 88 järgi)

Minu arvates on Tartu Linnamuuseum lameda struktuuriga ja laia juhtimisulatusel. Direktori alluvusse kuuluvad osakonnad, majandusjuht, arendusjuht ning harumuuseumid. Töötajad on oma tööülesannetes iseseisvad ning osakondades juhivad igapäevast tööd osakondade juhatajad. Kui palju direktoriga igapäevaseid tegemisi konsulteeritakse, otsustab osakonnajuhataja ise. Tähtsamad küsimused (nt. rahaliste ressursside kasutamine, suurte sündmuste läbiviimine, muudatused (haru)muuseumi töös) räägitakse alati direktoriga läbi. Sellest tulenevalt on juhtimis- ja koordineerimisprobleemid väiksemad.

2. KORRALDUSTÖÖ ANALÜÜS

2.1 Tartu Linnamuuseumi jõululaat

Tartu Linnamuuseumi jõululaat toimus 2018. aasta 8. detsembril kella kaheteistkümnest viieni. Toimumispaigaks oli Tartu Linnamuuseum aadressil Narva maantee 23 ning see leidis aset kolmandat korda. Jõululaada programm jagunes kaheks: laat ning meelelahutusprogramm. Tegevused toimusid muuseumi sees ning sisehoovis. Laadal kauplesid 23 müüjat (vt lisa 1). Peaaegu kõik müüjad kauplesid kogu jõululaada toimumise vältel.

Kell 11.00 hakkasid saabuma kauplejad, kes võtsid kohad sisse vastavalt neile eelnevalt saadetud kauplemisala plaanidele (vt lisa 3). Kõik kauplejad ja toitlustaja tulid kokkulepitud ajal kohale ja jõululaada algusajaks olid kõik vastavalt plaanile paigas. Algselt pidi olema 22 kauplejat, kuid see arv suurenes ühe entusiastliku kaupleja võrra, kes tuli kohapeale uurima võimalusi. Kuna laudad olid kõik broneeritud, siis palusin sellel kauplejal mõne teise müüjaga läbi rääkida. Üks kaupleja oli nõus temaga oma lauda jagama ning erandkorras oli tal võimalik oma tooteid müüa.

Meelelahutusprogramm toimus laadaga paralleelselt. Programmi kokkupanekul pidime arvestama ruumilise paigutusega, sest kauplejate poolt oli hõivatud enamik esimesest korrusest. Sellele lisaks pidime mahutama samale korrusele ka toitlustajad, töötoad ning ühe esineja. Esimesel korrusel asus ajutiste näituste saalis tol hetkel Eesti Vabariigi sajandale sünnipäevale pühendatud näitus “Randevuu. Kohtumispaik Tartu”, mis kujutas Tartut 1920ndatel ja 1930ndatel. Läbivaks teemaks olid kohtumised, toonased kombes ja paigad, armastus ja õnn. Võtmeisikutena olid näitusel kujutatud Tartu kultuuri- ja majanduselu mõjutanud isikud, näiteks Tuglased, Betti Alver ja Heiti Talvik, Karin Luts, Konstantin Jaik, Holger Segerlin, Evald Rooma jt. (Näitused *s.a*) Selleks, et püsiks ajastutruu hõng, esines selle näituse juures Valdo Praust, kes on vanade heliplaatide koguja. Tal oli kaasas

vanaaegne vändaga grammofon ning esimese Eesti Vabariigi aegsed šellakplaadid, mida mängiti enne, kui vinüülplaadid 1950ndatel võidukäigu tegid. Kõlasid jõululaulud, mida eestlased kuulasid II maailmasõjale eelneval perioodil. Muusikapaladele lisaks pajatas Praust lugusid muusikute eludest, kelle plaate ta mängis.

Samal ajal oli võimalik linnamuuseumi väikses saalis maitsta ajastutruus kohvikus põnevaid küpsetisi. Pakutavad hõrgutised olid samuti truuks jäänud 1920ndatele ja 1930ndatele ning neid pakkus Tüse Tort & Krõnksus Kringel. Selle eestvedaja, Lilli-Mai Mihhailova, oli küpsetamisel lähtunud vanadest retseptidest ning säilitanud nende autentsust. Näiteks pole kasutatud küpsetiste valmistamisel poest ostetud võid, vaid on vastavalt retseptidele käsitööna valminud. Samal ajal leidsid väikses saalis aset ka kolm töötuba. Suurematel ja väiksematel külastajatel oli võimalik meisterdada paberist lumehelbeid, postkaarte ning tegeleda pähklite kuldamisega. Töötoad viisid läbi muuseumi enda töötajad.

Muuseumi teisel korrusel asub legendaarne Louis XVI stiilis suur saal, kus vahvaid jõululaule laulsid Tartu Kesklinna Kooli lastekoor ning hiljem esinesid Shate Tantsukooli noored tantsijad. Administraatori laua juures võimalik külastajatel osaleda jõululoosis, kust oli võimalik võita müüjate poolt pandud tooteid ning linnamuuseumi meeneid.

Muuseumis sisehoovis olid samuti kauplejad. Hoovi paigutasime ka kuus Siberi husky tõust kelgukoera, kellega külastajad said sõbruneda. Koeri valvasid nende perenaine ning tema abiline. Hoovi täitis muusikaga Tartu vantroel, mille saatel noored lauljad laulsid tuntumaid jõululaule.

2.2 Sündmuse sihtrühmad

Selleks, et ettevõtte või organisatsioon oma tegevusega kuhugi jõuaks, on vaja välja selgitada, millised inimrühmad huvituvad selle toodetest või tegevusest kõige enam. Sihtrühm on inimeste rühm, kellel on kindlad vajadused ja tunnused ning kellele on suunatud mingi kindel toode või teenus (Kotler & Armstrong 2011, lk 201).

Tartu Linnamuuseumi peamiseks sihtrühmaks on linnakodanikud. Lisaks näitustele pakutakse lastele ja noortele haridusprogramme vastavalt vanuseastmele. Sellest tulenevalt on järgmisteks sihtrühmadeks õppeasutused ning nende õpilased. Lastel ja noortel on võimalik osa võtta muuseumi poolt korraldatud linnalaagritest ning koolid saavad tellida klassiekskursioone ning muuseumitunde nii muuseumis kui ka koolides kohapeal. (Õpilastele *s.a*) Võimalik on ka osaleda linnaretkedel, läbides erinevaid ajaloolisi paiku

Tartus. Samuti korraldatakse ka täiskasvanutele linnaretki ning ekskursioone. Kuna muuseum tutvustab Tartu ajalugu läbi erinevate valdkondade, siis pakub see huvi ajaloost huvitunud inimesele. (Täiskasvanutele *s.a*)

Esimesel kohtumisel meeskonnaga juulis, arutasime ajendeid, miks laata üldse korraldada. Siinkohal võib kohe öelda, et esmatähtsus polnud kasumlikkusel. Tartu Linnamuuseumis toimuvad aeg-ajalt piletivabad päevad ning ka jõululaada raames oli võimalik muuseumis külastada kõiki näituseid tasuta. Boonusena lisandus jõulumeeleolu ja laata. Kõnealuse sündmuse eesmärgiks oli tutvustada linnamuuseumit ning selle võimalusi laiemale vaatajaskonnale ning tuua muuseum sihtrühmadele lähemale. Narva maantee 23 on linnakodanike seas tuntud ka kui Katariina maja (tulenevalt legendist, et Katariina II olevat selles majas peatunud) ning paistab silma Louis XVI stiilis kujundusega. Sellest tulenevalt saab lisaks rikkalikule eneseharimisele rentida linnamuuseumi ruume ning korraldada kontserte, konverentse või näiteks pulmi. Ruumide rentimise võimalus kehtib ka linnamuuseumi filiaalides.

Võrreldes 2017. aastaga on Tartu Linnamuuseum oma peamaja külastatavuse arvu kahekordistanud. Kui 2017. aastal oli külastajaid 6000 ringis, siis 2018. aastal jooksul oli külastajaid umbes 12 000 ning seda tänu laiahaardelisele publikuprogrammile. (Tartu Linnamuuseum kasvatas... 2019) Kuna piletivaba päeva eesmärk oli tutvustada läbi mõnusa jõulumeeleolu linnamuuseumit, siis olid selle sündmuse peamised sihtrühmad peredega lapsed ning õpilased ja õppeasutused, kuid miks mitte ka ajaloo huvilised inimesed ning sündmuste korraldajad.

2.3 Meeskond ja ülesannete jagunemine

Meeskonna olemuse osas on võetud erinevad hoiakud ning sellest tulenevalt on autoritel erinevad arusaamad sellest. Mõned omistavad meeskonna tiitlit kõrgemasemelistele gruppidele, mis tähendaks nagu ebaedukad grupid poleks meeskonnad. Teisalt arvavad osad autorid, et meeskond võib väga vabalt töötada ka mitteedukalt ja ebaefektiivselt. (Virovere, Alas & Liigand 2005, lk 113)

Meeskonna puhul on tähtis eesmärgi omaksvõtmine kõikide liikmete poolt ning liikuv liidri roll. Liikmed vastutavad tulemuste ja otsuste eest. Oluline on siinkohal see, et liikmed ei võta vastutust ainult enda töökohustuste ja -tulemuste osas, vaid ka kogu meeskonna

eest. Küps ja tegutsemisvõimeline meeskond areneb pidevalt, lahendab probleeme ja selgitab rolle. (*ibid.*, lk 113-114)

Autoritel ja teadlastel on erinevad arvamused meeskondade liigitamisel. Näiteks D. J. Devine ja L. D. Clayton on liigitanud meeskonnad kestvuse ja töö liigi järgi järgmiselt (*ibid.*, lk 115):

- ajutised projektimeeskonnad;
- kestvad projektimeeskonnad;
- ajutised tootmismeeskonnad;
- kestvad tootmismeeskonnad.

S. Coheni ja D. Bailey uurimuses “What makes teams work” võib näha nelja tüüpi meeskondi (*ibid.*, lk 115):

- töögrupp;
- problemlahenduslik meeskond;
- juhtimismeeskond;
- projektimeeskond.

Meeskonda kuulus peale minu veel viis inimest muuseumist: ekspositsiooniosakonna juhataja, administraator, haridusprogrammide kuraator, turundus- ja kommunikatsioonijuht ja ekspositsiooni tehnik.

Ülesanded olid jagunenud osaliselt valdkonniti (peamiselt turundus, tehnika ja inventar, laad ja kauplajad ning meelelahutuskava), kuid peamiselt delegeeriti neid omavahel. Ühest küljest oli see süsteem hea, sest see andis võimaluse ülesannete mahtu vähendada ning delegeerida edasi sellele meeskonnaliikmele, kellel oli parasjagu aega tegeleda sellega. Teisest küljest olen ma arvamusel, et kaalukauss ei tohiks liialt langeda sellisele lahendusele, mida ka juhtus antud juhul. Kogemused näitasid, et ülesanded tuleks selgelt ära grupeerida ja need meeskonnakaaslaste vahel vastavalt ära jagada nii, et valdkonna eest vastutab peamiselt üks inimene. See hoiab ära liigsed segadused meeskonnatöös ja informatsioon on sellevõrra lihtsamini hallatav. Teatud momentidel läksid ülesanded segamini ja tekkis segadus, kes millega tegeles ja kelle poole mingites küsimustes pöörduma oleks pidanud. Lisaks on kauplajatele, toitlustajatele ja teistele kolmandatele osapooltele lihtsam kontakteeruda läbi ühe inimese, selmet suunata neid mitme inimese juurde.

Ettevalmistustega alustati 2018. aasta septembrikuus. Eialgu tegutses meeskond eraldi. Alguses olid ülesanded näiliselt rohkem piiritletud, kuid aja möödudes tekkis ikkagi liiga palju segadust ja küsimusi, mida e-maili teel ei andnud lahendada. Oktoobri lõpus muutsime taktikat ja hakkasime meeskonnaga kokku saama vastavalt vajadusele 1-2 korda nädalas. Tänu sellele hakkas meeskonnatöö paremini sujuma ja informatsioon levima. Samas leian, et lõpuni jäid mingid arusaamatused lahendamata. Olen jätkuvalt arvamusel, et ülesannete ebaselge jaotus tekitas liigseid segadusi, mida lõpuni ära ei lahendatud. Paar nädalat peale sündmust toimus järeлкоosolek koos meeskonna ning muuseumi direktoriga. Päevakorras olid laada õnnestumised ning ka ebaõnnestumised. Arutasime ka ülesannete jagunemise probleemi ja leidsime, et need tuleb paremini grupeerida ja liikmete vahel ära jagada.

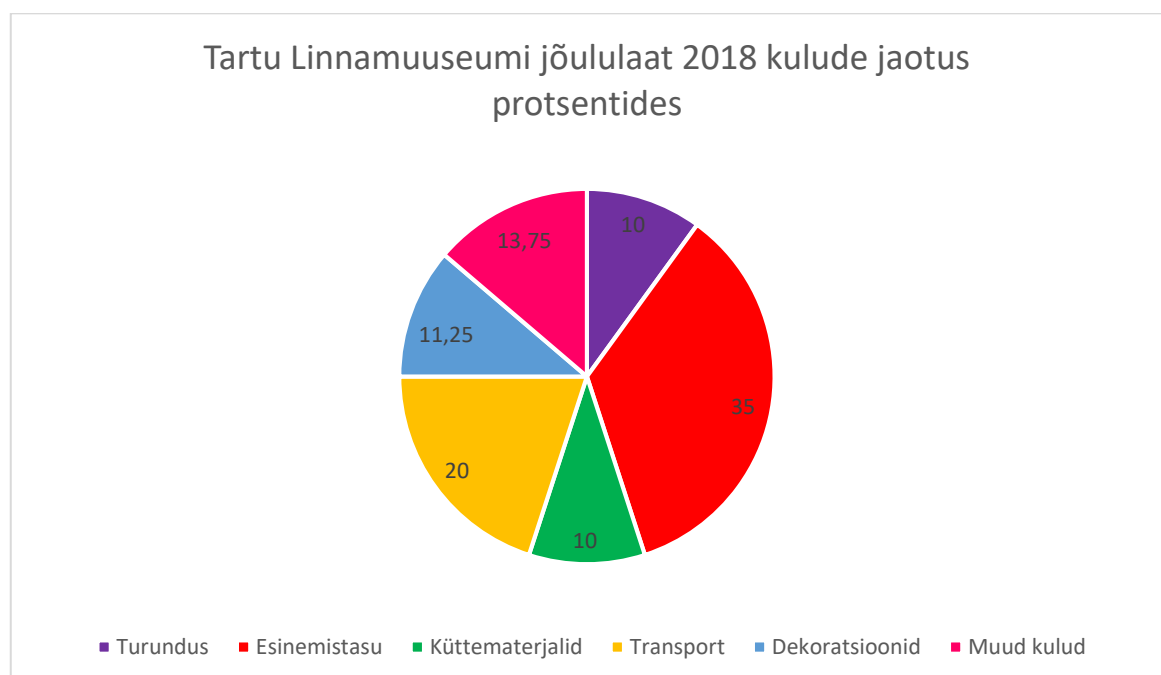
Olen arvamusel, et meeskond ei saavutanud küpset astet, sest probleemid jäid lahenduseta ning rollid olid ebaselged. Meeskonnaliikmed olid eesmärgist teadlikud ning töötasid selle nimel, kuid töötamine toimus individuaalselt. Oma olemuselt oli tiim ajutine projektimeeskond. Enamik liikmeid töötab küll igapäevaselt muuseumis, kuid käesoleva sündmuse jaoks on moodustunud tuumikimeeskond teatud perioodiks, kes selle sündmusega tegeles ja selle eest vastutas.

Kõik liikmed olid asjalikud ning oma ülesannetes head, kuid nagu ennist mainisin, jäi omavaheline töö liiga individualistlikuks ning suletuks. Ma ei hindaks seda meeskonda ebaefektiivseks või ebaedukaks. Arvan, et koostöö oleks sujunud paremini rohkema omavahelise suhtlusega ning puutepunktidega. Selle probleemi oleks ära lahendanud järjepidev suhtlemine ning paremad infovahetusmeetodid, mida oleks pidanud rakendada tööprotsessi alguses. Vaatamata segastele asjaoludele sai sündmus korraldatud, programm jooksis hästi ning laadal valitses mõnus meeleolu ja seda tänu sellele, et meeskond oli eesmärgile orienteeritud ja eelkõige sooviti, et sündmus õnnestuks.

2.4 Eelarve

Eelarve on plaani väljendamine kvantitatiivsel ja majanduslikul kujul. See näitab rahaliste ressursside jagunemist, mis toetavad organisatsiooni (sh ka sündmuste) tegevust. Eelarve kontrollimine ja juhtimine on iga sündmuse korraldaja jaoks oluline ülesanne. Tulude planeerimine ning kulude kontrollimine on väga vajalikud oskused, mida omada. Kultuuriorganisatsioonide ellujäämine sõltub suuresti kulude ja tulude tasakaalu hoidmises. (Byrnes 2009, lk 284)

Eelmiste aastate põhjal oli väljakujunenud kulude suurusjärk, mille võtsime ka selle laada puhul eeskujuks. Eelarve eest vastutas peamiselt ekspositsiooniosakonna juhataja, kes teostas pidevat järelvalvet ning hoidis meeskonnaliikmeid kursis rahaliste võimalustega, kui tekkis mõni uus kuluallikas. Eelarve pani suures osas paika meie võimalused ning sellest tulenevalt proovisime hädavajalikud kulutused eeskätt teha. Pidime ka loobuma ka näiteks mitmest esinejast, sest nende arvelt poleks saanud vajalikumaid kulutusi teha. Kuluallikad jaotasin kategooriatesse: turundus, esinemistasu, küttematerjalid, transport, dekoratsioonid ning muud kulud. Joonis 1 toob välja jõululaada kulude jagunemise. Kulud jagunesid järgnevalt:

Joonis 1. Tartu Linnamuuseumi jõululaat 2018 kulude jaotus protsentides

Muuseum ei teeninud jõululaadaga otsest tulu ning sellest tulenevalt toimus kulude katmine omafinantseeringu abil. Tartu Linnamuuseumit rahastab Tartu Linnavalitsus.

2.5 Jõululaada kauplejad ja toitlustajad

Jõululaada ettevalmistusperioodil tegelesin peaasjalikult kauplejatega ja kõige sellega, mis puudutas laadal kauplemist. Selle valdkonna eest vastutamine oli tingitud sellest, et eelmistel aastatel oli kauplejate organiseerimisega probleeme ning tunti, et on vaja lisajõudu. Juulis toimus osade meeskonnaliikmetega esimene koosolek ja tegime ajurünnaku, mida jõululaat endast kujutada võiks. Eelnevatel aastatel on jõululaadad olnud temaatilised - 2017. aastal oli teemaks “Tartus tehtud” ning 2016. aastal “Ise tehtud, hästi tehtud”. Otsustasime sel korral, et ei pane jõululaadale ametlikku pealkirja või teemat. Eelnev kogemus näitas, et see paneb kauplejate osas liigsed piirangud peale ja lõpuks ei pruugi kauplejaid kokku saada. Kuna ajutise näitusena oli tol hetkel avatud “Randevuu. Kohtumispaik Tartu”, mis keskendus 1920.-1930. aastatele Eesti Vabariigis, siis proovisime oma tegevusega sobitada selle näituse miljösse. Oma üleskutsetes kutsusime müüjaid kauplema käsitööga, olgu need kudumid, vaibad, maalid, taburetid, postkaardid või vitraažid. Soovisime hoida ehedat joont pakutavate toodete osas. Palusin kauplejal kirjeldada oma tooteid ja võimaluse korral saata pilte selleks, et elimineerida masstoodangut.

Kauplejate otsimisega alustasin oktoobris 2018. Esmalt kirjutasin eelmiste aastate kauplejatele. Lisaks uurisin tuttavatelt ja sõpradelt, millised on põhilised platvormid, kust laadade kohta informatsiooni saab. Esimese üleskutse edastas oktoobri alguses Laadakaup.ee keskkonda, kus on laadakalender peaaegu kõikidest laadadest üle Eesti. Kuna see on küllastajate ja kauplejate seas populaarne veebilehekülg, siis arvasin, et selle üleskutse peale reageeritakse, kuid huvi oli väike. Vähene tagasiside tuli ka eelmiste aastate kauplejalte. Ootas umbes nädala ning edastas teise üleskutse. Seekord postitasin selle *Facebook*’i kommuuni “Laadarahvas”, kus liikmeid on üle 6000 ning infovahetus on kiire. See üleskutse oli edukas ning minuga hakkasid rohkem kauplejaid ühendust võtma.

Leppisime meeskonnaga esialgu kokku, et otsin 10-15 kauplejat. Tänu *Facebook*’i üleskutsele sain selle kvoodi täis. Vahepeal tõstsime seda arvu 20 kaupleja peale. Vaatamata sellele polnud aga selgust laudade ega telkide arvu osas. Sellest sõltus oluliselt see, palju

üldse müüjaid sai võtta kauplema. Tahtsime tagada igale kauplejale vähemalt ühe laua, kuid teretulnud oli ka oma inventari kaasavõtmine, millega me paigutamisel ka arvestasime. Sellest segadusest tingituna ei osanud ma vahepeal oma tööd teha, sest minuni ei jõudnud vajalikku informatsiooni inventari osas. Lõpuks asjad lahenesid ning saadi kokku vajalik kogus laudu ning telke linnamuuseumist ning filiaalidest. Kauplejate lõpparvuks jäi 23. Enne laata võtsin kõigi kauplejatega uuesti ühendust ning saatsin neile meelespea (vt lisa 2). Edastasin neile ka kauplemisala plaanid (vt lisa 3) vastavalt sellele, kes oli hoovis või muuseumi sees.

Minu vastutuse alla kuulusid ka toitlustajatega tegelemine. Plaanis oli võtta kaks toitlustajat - Tüse Tort & Krõnksus Kringel ning Tartu Rahvusvahelise Maja pop-up kohviku. Kuna mul oli teiste ülesannetega väga palju tegemist, siis delegeerisin Tüse Tordiga suhtlemise oma meeskonnaliikmele ning jätkasin oma suhtlust Tartu Rahvusvahelise Majaga, kellega linnamuuseumil oli juba varasem koostöö olnud. Nad olid külastajate seas olnud populaarsed, sest menüü koosnes eksootilistest toitudest. Kahjuks see koostöö seekord ebaõnnestus, kui kaks päeva enne laata teatati, et nad siiski otsustasid mitte tulla. Kuna tegu oli linnamuuseumi koostööpartneriga, siis otsustas muuseum nendega ise edasi tegeleda.

2.6 Jõululaada meelelahutuslik kava

Minu vastutuse alla jäi osaliselt ka meelelahutusprogrammiga tegelemine. Eelnevatel aastatel olid suureks tõmbenumbriks kelgukoerad ning ponid. Otsustasime positiivse tagasiside põhjal organiseerida ka selle aastasele laadale nii koerad kui ka ponid. Tegelesin kontaktide otsimisega ning loomade organiseerimisega. Panin paika ajakava lähtudes eelkõige territooriumi suurusest. Leidsin, et loomad on mõistlik panna ajakavasse erinevatel aegadel nii, et nende kohalolek ei kattuks. Ponide organiseerimise osas kontakteerusin Eesti Põllumajandusmuuseumiga ning koerte osas eraisikust kelgukoerte treeneriga.

Pakkusin mõlemale osapoolle kaks tundi ehk laada alguses oleksid külastajad saanud koertega tutvuda ja laada lõpus ponidega. Selline kokkulepe sobis kõigile osapooltele.

Küll aga ei möödunud organiseerimine ilma tõrgeteta. Umbes kolm päeva enne laata selgus, et ponidele ei olnud võimalik transporti organiseerida. See probleem oli juba enne teada ja Eesti Põllumajandusmuuseum tegeles selle probleemiga, kuid sobivat kaubikut ei suudetud leida ning pidime ponidest loobuma. Umbes samal ajal tuli ka koeratreenerilt teade, et nad

ei saa osaleda isiklikel põhjustel, kuid õnneks pakkus ta teise koeratreeneri kontakte, kellega ühendust võtta. Võtsin selle kontaktiga koheselt ühendust ning õnneks oli see koeratreener nõus meid aitama. Leppisime kokku sama aja, mis sai eelmise kontaktiga lepitud. Kohale tulid kuus väga sõbralikku ja mängulist Siberi huskyt, kes olid võõraste inimestega leplikud. Kuna koerad olid laadal väga populaarsed, siis otsustas perenaine jääda nendega kauemaks kui algselt kokku lepitud. Tegu oli põhjamaiste koertega, kes on külmakraadidega harjunud. Sellest tulenevalt pidasid nad ilma käes vapralt vastu. Küll aga sai laada lõpus külasthanud jäävihm ikkagi otsustavaks ning koeratreener oli sunnitud loomadega lahkuma. Kahjuks oli rekaamides endiselt info, et laadal on võimalik näha ponisid ning seetõttu saime mitmelt lastega perelt tagasisidet, tuldi spetsiaalselt laadale nende nägemiseks.

2.7 Sündmuse mõjud

Iga sündmus kujutab endast mingi mõju. See mõju võib avalduda läbi näiteks sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku või ühiskondliku sfääri. Sündmuste ettevalmistamisel on oodatud, kavatsatud ning eeldatavad tulemused. Need omakorda avaldavad mõju kogukonnale, sidusrühmadele ja küllastajatele. Paratamatult võivad need mõjud olla lisaks positiivsele ka negatiivsed. (Sharpley & Stone 2011, lk 345) Bowdini (2006) arvates on korraldajate põhiülesanne tuvastada ning ka eeldada võimalikke mõjusid nii, et kasulikud mõjud oleksid optimeeritud ning võimalikud negatiivsed mõjud ennetatud (*ibid.*, lk 345 järgi).

Sündmuse edukust kiputakse mõõtma majandusliku edukuse järgi. Sharpley ja Stone'i arvates ei ole sündmused alati loodud selle eesmärgiga, et teenida majanduslikku kasu ning negatiivseid tulemusi ei saa mõõta ainult majanduslikus mõttes (*ibid.*, lk 346).

“Üha enam püütakse rahvusvahelistes uuringutes arvestada majandusliku mõju kõrval ka muude mõjudega. Ainuüksi majanduslike mõjude hindamine ei ole piisav otsustamiseks piirkondlike ürituste edukuse, vajalikkuse ja olulisuse üle.” (Eestis toimuvate... 2012, lk 14). Hall (1992) on nimetanud ära kuues kategoorias võimalikke mõjusid, mis sündmusel võivad olla (Janeczko, Mules & Ritchie 2002, lk 8-9 järgi) :

- majanduslik;
- turism/kaubandus;
- füüsikaline/keskkondlik;
- sotsiaalne/kultuuriline;
- psühholoogiline;

- poliitiline/administratiivne.

Kui rääkida majanduslikust aspektist, siis Tartu Linnamuuseumi eesmärk polnud selle sündmusega teenida otsest tulu. Sündmuse peamine eesmärk oli teha muuseum nähtavaks oma sihtrühmadele. Sellest tulenevalt ei küsitud kauplajatelt kohamaksu ega küllastajatelt piletiraha. Sündmusel võis see-eest olla kaudne tulu. Tartu Linnamuuseumi peamaja küllastajate arv on viimase aastaga kahekordistunud ning see on osaliselt tänu mitmekesisele programmile (Tartu Linnamuuseum kasvatas... 2019). Selle hulka kuuluvad ka piletivabad päevad, kus inimesed saavad külastada muuseumit ja pikemas perspektiivis kaaluda tagasitulemist ning ka muude teenuste kasutamist. Otsest tulu oli võimalik teenida see-eest kauplajatel, kes osa oma tulust saavad just laatadel käimisest. Kauplajatele kohamaksu ei rakendatud ning lisaks müügile oli võimalik neil ennast reklaamida ja teha ennast samuti sihtrühmadele nähtavaks. Samuti teenis tulu toitlustaja, kelle kätte langes toitlustaja monopol ning tal ei olnud konkurente. Toitlustajalt ei küsitud ka osalemistasu. Tüse Tordi & Krõnksus Kringli jaoks oli see laat edukas, sest nõudlus oli suur ning laada lõpuks olid vaid üksikud suupisted alles jäänud.

Kuigi laadale polnud määratud kindlat temaatikat, siis sellest hoolimata lähtusime mingil määral ajutise näituse teemast, mis kujutas tartlaste ja eestlaste elu 1920.-1930. aastatel. Leidsime, et on oluline hoida selle ajastu hõngu üleval läbi muusika ja söögi, mis lisas sündmusele psühholoogilise väärtuse. Läbi selle said küllastajad rännata pisut ajas tagasi. Olulist rolli mängis ka üldine jõuluootuse meeleolu.

Tartu Linnamuuseum on Tartu ainuke muuseum, mis keskendub linna kujunemisele läbi aja. Sellest tulenevalt on kõik muuseumi sündmused (sh ka jõululaat) olulised mainekujundajad, mis mõjutavad nii muuseumi kui ka linna kuvandit.

Jõululaada puhul ei tekkinud suurejoonelisi keskkondlikke või füüsilisi mõjusid. Mõnevõrra suurenes küll prügi tootmine, mis tuli peamiselt pop-up kohviku ning kauplemisala poolt. Elektrit kasutati ka tavapärasest rohkem, sest kasutusel olid helitehnika ning erinevad valgustused.

Turismi ja kaubanduse aspektist mõjutas see sündmus nii palju, et läbi selle sündmuse suurenesid ümberkaudsete poodide, kohvikute ja kaubanduskeskuste küllastatavus. Linnamuuseumi soodne asukoht (sisuliselt asub see kesklinnas) tagab hea ligipääsu teistele taristutele.

Minule, kui õppivale üliõpilasele, oli see korraldusprotsess tähtsa mõjuga, sest sain õppida tegevate kultuuritöötajate kõrval. Nägin, kuidas käib töötamine organisatsioonis, mis panustab linna säilimisse ning kuvandisse.

2.8 Riskianalüüs

Sündmuse korraldamise edukuse üheks aluseks on ohutus, turvalisus ja eelnev analüüsimine. Hea planeerimise juurde kuulub oskus ohte tuvastada ning riske hinnata, sealjuures nende eelnev ennetamine, hindamine ja eeldamine. Sündmused erinevad mahu, tüübi ja olemuse poolest, kuid nad kõik vajavad riskide hindamist, kontrollimist ning jälgimist. (Event safety... s.a, lk 1)

Korraldaja üheks olulisemaks ülesandeks on mõelda võimalikele ohtudele ning suunata tähelepanu nendele ning need eelnevalt ennetada.

Ohte liigitatakse nelja kategooriasse (*ibid.*, lk 1):

- inimjõud - küllastajate suurus ning nende meeleolu;
- tehnoloogia - mehaanilised vahendid, kontaktis gaasi või elektriga;
- füüsiline keskkond - asukoht ning selle tingimused;
- looduslik keskkond - ilmastik, pinnas.

Toon välja võimalikud ohud lähtudes eelmainitud neljast kategooriast.

Eelmisel jõululaadal oli umbes 600 küllastajat ning sel korras eeldasime samas suurusjärgus küllastajate arvu. Küllastajate hulka aitab ennustada *Facebook*'i sündmuse list, kuhu tulijaks oli ennast märkinud 80 ning huvitatud olid 789 inimest. Selleks, et välja selgitada küllastajate arvu, jagasime sissepääsude juures käepaelu. Lisaks küllastajatele said käepaelad ka korraldajad, kauplejad ja esinejad, keda oli kokku umbes 70 inimest. Sündmuse lõppedes oli ära jagatud umbes 980 käepaela ehk laata küllastas umbes 910 inimest, kes polnud laada korraldamise ega programmiga seotud. Oodatust suurema osaluse tõttu, tekkis hirm ülerahvastatuse osas. Kuna laad kestis kokku viis tundi ja oli jagunenud kahe korruse ja hoovi peale, siis oli inimestel liikumisruumi ja nad oli ilusti hajutatud. Muuseumil on kaks sissepääsu - üks maja ees ning teine pääsuga hoovi, kust pääses ka tänavale.

Antud ürituse puhul oli oluline ohuallikas elav tuli, mis asus hoovis. Külma ilma tõttu olid hoovis kaks küttekoldevälise tulekohta, kus inimesed end soojendada said. Tuleohutuse

seaduse küttekoldevälise tule tegemise määruhes on teises paragrahvis välja toodud: “Üle ühemeetrise läbimõõduga tule tegemisel ja avaliku lõkke tegemisel paikneb lõkkekoht vähemalt 15 meetri kaugusel mis tahes hoonest või põlevmaterjali lahtisest hoiukohast.” (Tuleohutuse seadus 2010)

Kõik lõkkekohad asusid hoonestustest vähemalt 15 meetri kaugusel ning nendele teostati pidevalt järelvalvet. Lisaks kooskõlastati eelnevalt Päästeametiga ning muuseum oli varustatud tulekustutitega.

Jõululaada toimumist mõjutas külm ilm. Öösel tekkisid miinuskraadid ning hommikul oli hoovi maapind jäätunud. Selle probleemi elimineerimiseks puistati jääle liiva ning hoiatasime inimesi, et nad oleksid ettevaatlikud. Päeval hakkas sadama ka jäävihma ning me olime sunnitud lõpetama hoovis oma tegevuse. Kuigi oli kokkulepe kauplejatega, et nad peavad terve laada vältel kohal olema, otsustasid mõned ära minna, kuid teised paigutasime halvast ilmast ajendatult muuseumi sisse. Jäävihma pärast olid sunnitud lahkuma ka kelgukoerad.

Kauplejate ala moodustamisel lähtusime sellest, et näituste alal keegi ei kaupleks, sest sellega oleks kaasnenud risk, et eksponaadid saavad kannatada ning küllastajatel ei jääks ruumi nendega tutvuda. Jäävihma tõttu pidime siiski mahutama ka hoovis olnud kauplejad ajutiste näituste alale. Proovisime paigutada nad ohutusse kaugusesse eksponaatidest, aga samas nii, et oleks liikumisruumi. Kuna see toimus 1-2 tundi enne laada lõppu, siis ei jõudnud selle ajaga midagi juhtuda ja eksponaadid jäid terveks.

Kuna algselt olid plaanis tuua laadale nii ponid kui ka koerad, siis sellega kaasnes võimalik ohumärk loomade käitumises. Loomade omanikega sai üle räägitud loomade iseloomudest ning suhtumisest võõrastesse. Oht oli sellegipoolest olemas, sest loomad võivad olla ettearvamatud ja inimesed samuti. Kuna ponid ei saanud tulla, siis jäid meile alles kuus koera, kes olid paigutatud õuepealsest kauplemisalast pisut eemale, et jätta liikumisruumi nii inimestele kui loomadele. Koertega probleeme ei tekkinud, sest nad olid avalike üritustega harjunud ning võõraste inimestega sõbralikud.

Tartu Linnamuuseum asub strateegiliselt heas kohas - kesklinnas ning sellest tulenevalt oli inimestel lihtne sinna ligi pääseda. Küll aga oli probleemiks parkimine, sest tavaliselt toimub parkimine hoovis, kuid kuna see oli laada tõttu hõivatud, pidime inimesed suunama mujale.

Muuseumi töötajatele sai edastatud info, et sel päeval ei saa hoovi parkida ning sama info edastati kauplajatele. Tõime välja ka alternatiivina teised tasuta parklad, mis asusid muuseumile vahetus läheduses.

3. ENESEREFLEKSIION

Tartu Linnamuuseumi jõululaada korraldamine oli kindlasti mulle väljakutse. Sain rakendada varasemaid praktilisi ning teoreetilisi teadmisi, kuid protsessi käigus õppisin oluliselt rohkem juurde, millele varem ei osanud tähelepanu pöörata. Alguses ei osanud tööprotsessi ja -mahtu ette kujutada ja see tõestas end olemaks ajamahukas ning pingeline

Tuginedes oma varasematele kogemustele sündmuste korraldamises, siis olen selline inimene, kes töötab pigem iseseisvalt. Toimin oluliselt paremini, kui tean, mis mu ülesanded on ja mõtlen neile ise lahendused välja, kuid see ei välista mõistagi meeskonnas töötamise tahet. Meeskonnas töötamine on ükskõik millises olukorras väga tähtis ning oluline on teha seda efektiivselt. Lülitudes uude meeskonda, mille liikmeid ma ei tea, olen pigem alalhoidliku ja analüüsiva loomuga, mis kohati võib olla probleemne, sest ma tean, et ma hoian arvamused endale ja ei jaga neid, kuigi see on oluline. Sellest tulenevalt olen kriitiline selle osas, kuidas sulandun meeskonda, kelle liikmed üksteist teavad ning on koos töötanud juba eelnevatel aastatel.

Kauplejatega tegelemine oli läbivalt pingeline ettevõtmine. Ühe olulise õppetunnina tuli see, et oleksin pidanud tegema laadale registreerimiseks eraldi e-maili. Tööprotsessi ajal registreeriti ja kirjutati laadaga seoses minu isiklikule e-mailile, mis oli väga suur viga. Laadakirjad hakkasid segunema minu enda isiklike kirjadega ja novembriks valitses mul postkastis kaos. See tekitas kauplejates pahameelt, sest mul puudus korralik ülevaade, kellega ma suhelnud olin ja kellega mitte.

Saime ka kinnitust, et järgmisel jõululaadal ei paiguta kauplejaid õue, sest see tekitas jällegi üleliigset pahameelt, kuigi eelnevalt sai selgitatud laada kontseptsioon ja olukorda. Pidime osad kauplejad õuest sisse tooma, sest väljas hakkas jäävihma sadama. Kuna sadu läks niivõrd tugevaks ja laada lõpuni oli veel 1-2 tundi jäänud, siis langetasime erakorralise

otsuse mahutada hoovis olnud kauplejad muuseumisse esimesel korrusel asuvasse ajutiste näituste saali. See intsident sai oluliseks ajendiks, et muuta laada kontseptsiooni ning leida hoovile järgmisel aastal parem lahendus.

Kindlasti pakkus selle sündmuse korraldamine mitmeid õppetunde. Ettevalmistusperiood oli pingeline ning ilmnes mitmeid probleeme. Lisaks tekkis probleeme vahetult enne sündmust, näiteks loomade organiseerimisega ja toitlustaja althüppamisega. Mul endal polnud eelnevat kogemust selles vallas ja kõnealusel positsioonil polnud n-ö eelkäijat, kelle pealt õppida. Sellest tulenevalt toimusid nende ülesannete lahendamised mul katse-eksituse meetodi abil. Tunnen, et mina ise oma sooritusega rahule ei jäänud, kuid mõistan, et esimese korraga ei saagi kõike õigesti teha ning need õppetunnid ongi olulised, et areneda.

Kui jätta kõrvale ettevalmistusperiood ja sellega kaasnenud probleemid, siis arvan, et sündmus õnnestus. Seda külastas üle 900 inimese, mis oli üle meie ootuste. Uurisin ka mitmelt külastajalt erapooletut arvamust ning neile jättis jõululaat positiivse mulje ning kiitsid programmi ning kuna rahvast oli pidevalt liikvel, siis oli ka õhkkond meeldiv. Sellest järeldan, et isegi kui korraldusprotsess oli problemaatiline ja pingeline, siis ei tohi seda välja näidata ning anda endast parim, et sündmus oleks positiivne elamus kõikidele osalejatele. Külastajad ei ole korraldamisesse kaasatud ja ei näe seda protsessi, vaid lõpp-produkti.

KOKKUVÕTE

Minu loov-praktiliseks lõputööks oli Tartu Linnamuuseumi jõululaat 2018 korraldamine. Minu peamisteks ülesanneteks oli kauplejate ja toitlustajatega tegelemine, laadaga seonduvate küsimustega tegelemine, meelelahutusprogrammi organiseerimine ning jooksvate ülesannete lahendamine.

Tartu Linnamuuseum oli korraldanud jõululaatasid juba kahel eelneval aastal ning 2018. aasta laat oli järjekorras kolmas.

Korraldusmeeskonda kuulus peale minu veel viis inimest, kes olid linnamuuseumi töötajad. Jõululaat toimus 8. detsembril 2018. aastal aadressil Narva mnt 23. Laat toimus kella kaheteistkümnest viieni ning lisaks kauplemisele toimusid põnevad etteasted ja töötoad. Esinesid Tantsukooli Shate tantsijad, Tartu Kesklinna Kooli lastekoor, Tartu vändorel ja Valdo Praust. Hoovis oli võimalik tutvuda ka kelgukoertega. Väikeses saalis oli avatud pop-up kohvik, kus sai maitsta erinevaid küpsetisi ning juua kohvi. Laata külastas pisut üle 900 inimese.

Käesolev töö andis ülevaate Tartu Linnamuuseumi kujunemisest ning selle struktuurist, visioonist, missioonist ja väärtustest. Sellele järgnes korraldustöö analüüs, kus on kirjeldatud korraldusprotsess põhjalikumalt. Viimases osas andsin enda hinnangu sündmusele ja oma sooritusele.

Kõnealuse loov-praktilise tööga jäin üldkokkuvõttes rahule, sest puutusin kokku oluliste õppetundidega, millest õppida. Sain kogeda nii rahulolu kui ka ebaõnnestumisi.

KASUTATUD ALLIKAD

Alas, R. 2008. Juhtimise alused. Kirjastus Külim.

Ametlik teave. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/ametlik-teave/>, (08.04.2019).

Byrnes, W. J. 2009. Management and the Arts (4th ed.). Burlington, MA: Focal Press.

Dresen, N. 2019. Kirjavahetus autoriga keskkonnas *Gmail*. 24. aprill.

Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs. 2012. https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri-ja_spordisundmuste_majanduslik_moju.pdf?fbclid=IwAR0gnCzUiCP9P9omi5gybWrx1JDh8um9eMz7dMvZJDZ6gyKCbCIoMGlj6VQ, lk 14, (25.04.2019).

Event safety risk assessment and event management plan. *s.a.*
https://www.elliston.sa.gov.au/webdata/resources/files/DC_Elliston_Event_Risk_Management_Booklet_-_Final.pdf, lk 1, (22.04.2019).

Janeczko, B., Mules, T. & Ritchie, B. 2002. Estimating the economic impacts of festivals and events: a research guide. https://sustain.pata.org/wp-content/uploads/2015/02/Mules_EcoImpactsFestivals_v6.pdf, lk 8-9, (21.04.2019).

Kotler, P., Armstrong, G. 2011. Principles of Marketing (14th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Näitused. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/naitused/#ajutine-naitus>, (08.04.2019).

Muuseumi tutvustus. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/ametlik-teave/>, (08.04.2019).

Organisatsioonikultuur. *s.a.* <http://brindfeldt.ee/materjal/Organisatsioonikultuur.pdf>, lk 5, (13.04.2019).

Pullerits, H. 2009. Linnamuuseum ja tema aeg.

Sharpley, R. & Stone, P. R. 2011. Socio-cultural impacts of events: meanings, authorised transgression and social capital. London: Routledge.

Strateegilise planeerimise käsiraamat. 2006.

<https://enl.ee/UserFiles/ENL%20Strateegiakool/rahendusminplaneerimine.pdf>, lk 55, (13.04.2019).

Tartu Linnamuuseumi arengukava 2015-2019. *s.a.* Tartu Linnamuuseum.

<https://linnamuuseum.tartu.ee/wp-content/uploads/2016/10/Arengukava2015-2019.pdf>, lk 5, (13.04.2019).

Tartu Linnamuuseum kasvatas külalastatavust. 2019.

<https://kultuur.postimees.ee/6494971/tartu-linnamuuseum-kasvatas-kulastatavust>, (08.04.2019).

Tuleohutuse seadus. RT I 2010, 24, 116; RT I 2010, 61, 445.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010013#para15lg5>, (19.04.2019).

Töötajad. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/tootajad-tartu-linnamuuseum/>, (08.04.2019).

Täiskasvanutele. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/taiskasvanutele/>, (08.04.2019).

Virovere, A., Alas, R. & Liigand, J. 2005. Organisatsioonikäitumine. Kirjastus Külim.

Õpilastele. *s.a.* Tartu Linnamuuseum. <https://linnamuuseum.tartu.ee/tartu-linnamuuseum/opilastele/>, (08.04.2019).

LISAD

Lisa 1. Kauplejate nimekiri

KAUPLEJA	KONTAKTISIK	MIDA PAKUB	KONTAKT	STAATUS	MÄRKUSED	SEES/VÄLJAS	KUS PAIKNEB
	Alexandra M	Kalendrid, kleepsud, postkaardid		Ok	Soovib lauda	Sees	Kohvikusse, riulisse
	Lilija V	Ehted		Ok	Soovib lauda	Sees	Adminni juurde
	Gerda J	Kindad, villased sokid, heegeldatud mänguasjad, ehted		Ok	Ei tule		
	Karina S	Heegeldatud mänguasjad		Vb	Ei tule		
	Krista T	Vaibad		Ok	Soovib lauda, tal ruumi vaja rohkem, sest vaibad	Sees	Tartu kaardi ette
		Lilleseaded ja käsitöö		Ok	Soovib lauda	Sees	WC ette 1
	Marika P	Tarbekeraamika, kellad, portselanist ehted, vaibad jneee		Ok	Ei tule		
	Epp S	Käsitöö, kosmeetika, toidukraam		Ok	Ei tule		
	Küllli L	Käsitööhoidised ja jõuluküpsetised		Ok	U 160 cm laiune laud vaja tal	Väljas	
	Annika O	Mesi ja meetooted		Ok	Võtavad oma laua, 2m ruumi vaja	Sees	Peegli ette
	Jane R	Käsitöö: sokid, sussid, kindad, mänguasjad, helkurid		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Annika R	Loodusfotodest tehtud kapad ja raamitud pildid		Ok	Soovib lauda ning võtab stendi	Sees	Tartu kaart
	Anneli N	Heegeldatud mänguasjad, vb mingid maiused		Ok	Ei tule		
	Silja P	Taburetid, ehted		Ok	Soovib lauda	Sees	Eesukse juures
	Andriela R	Rahvuslikud tikitud ehted ja mänguasjad		Ok	Ei tule		
	Kaja E	Käsitöökaup, kaardid, väiksed karbid, ehted		Ok	Soovib kuni 2m lauda	Sees	Kohvikusse, esimese akna juurde

	Bruno L	Vedelseebid, ns seebid, dušigeelid, kreemid		Ok	Soovib lauda	Sees	WC ette 2
	Maris A	Käsitööna valminud mänguasjad, iluasjad		Ok	Ei tule		
		Ehted		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Katre M	Lauamängud		Ok	Talle sobib väiksem laud, tooli soovib ka	Sees	Kohvikusse
	Kudrun T	Mesi		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Niina T	Piparkoogid ja muud maiustused		Ok	Ei tule		
	Ilme H	Tikandiga laste kaisukad, põlled, linased käterätikud, saunalinad ja meened.		Ok	Soovib u 1,5m lauda v kaks väikest lauda	Sees	WC ette 3
	Katrin L	Käsitöö ja magus kraam		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Margit T	Linooltrükiga kaunistatud kotid		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Taive S	helkurid, villased sokid, mänguloomad, tikitud pluusid		Ok	Soovib lauda, võtab inimliku stange	Väljas	
	Küllike K	Puidust valmistatud esemed		Ok	Võtab oma laua, u 1,8 m lai	Väljas	
	Tiia T	Hõbeehted		Ok	Võtab oma laua	Väljas	
	Ode A	sinapid?		Ok	Soovib lauda	Väljas	
	Hele K	vaibad, kasutatud riided, käsitöö		Ok	soovib lauda	Väljas	

Lisa 2. Kauplejate infokiri

Tegu on infokirjaga kauplejatele, kes paiknesid hoovis. Sama sisuga kiri läks ka muuseumi sees olnud kauplejatele, kuid jätsin mõned kohad välja.

Tere, hea laadaline!

Meil on hea meel, et veedate oma laupäeva koos meiega Tartu Linnamuuseumis!

Seoses peagi saabuva laadaga, edastan Teile informatsiooni, mida tulles tasub meeles pidada.

Jõululaat toimub 8. detsembril kell 12-17 Tartu Linnamuuseumis, mis asub Narva mnt 23.

Seoses sellega palume kauplejal kohal olla kell 11.00. Autoga tulijatel on võimalik muuseumi hoovis ajutiselt peatuda, kuniks vajalik kraam on maha laaditud. Seejärel palume aga auto parkida mujale, sest hoovis toimub laada üks osa ja muidu ei mahu me ilusti ära.

Võimalikud parkimiskohad on: Kivi Konsumi parkla, Ujula Konsumi parkla, TÜ Spordihoone parkla, Lutsu raamatukogu parkla, turuhoone parkla.

Kauplejal palume kohal olla terve laada kestuse, st kell 12-17.

Soovitame kaasa võtta ka laualinad, mis loovad mõnusa jõululiku meeleolu.

Laadal toimub ka õnneloos, millesse kutsume panustama! Kui Teil on midagi sümboolset loovutada õnneloosi, siis on see väga teretulnud.

Väga tore oleks, kui levitaksite oma tulekut laadale sotsiaalmeedia kanalite teel, kui see on võimalik! Jõululaada *Facebook*'i sündmus asub siin:

<https://www.facebook.com/events/184212602531850/>.

Kui on lisaküsimusi, siis julgelt pöörduda minu poole. Olen laadal kohapeal ka olemas.

Lisan siia kirja juurde ka paiknemisplaani, kus näete oma asukoha muuseumi hoovis ära.

Võtke helge tuju ja kauplemisvaim kaasa ning näeme siis juba laupäeval! Ning kindlasti soojalt riidesse panna!

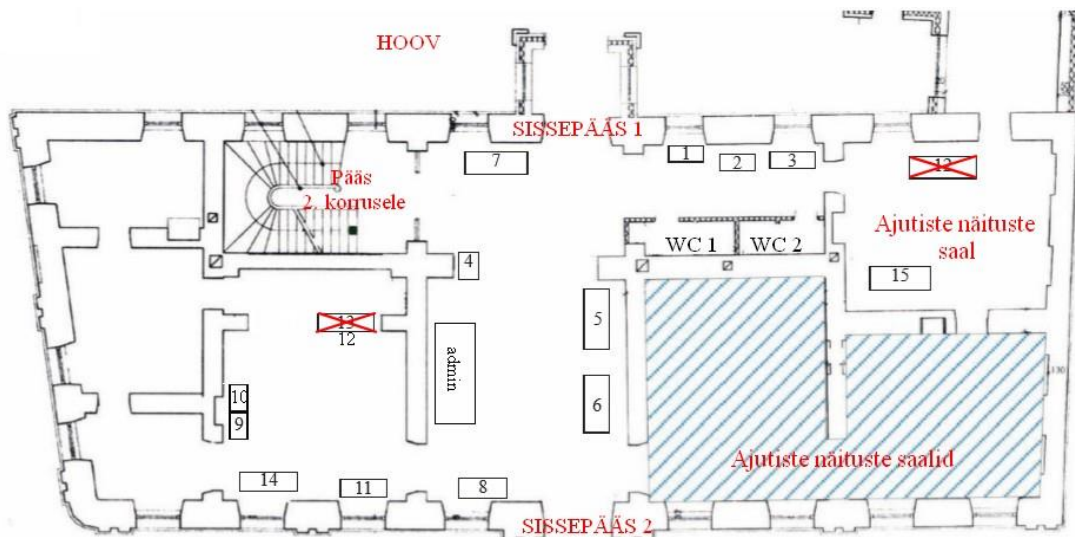
Ikka head

Ragne Toompere

Tartu Linnamuuseumi jõululaat

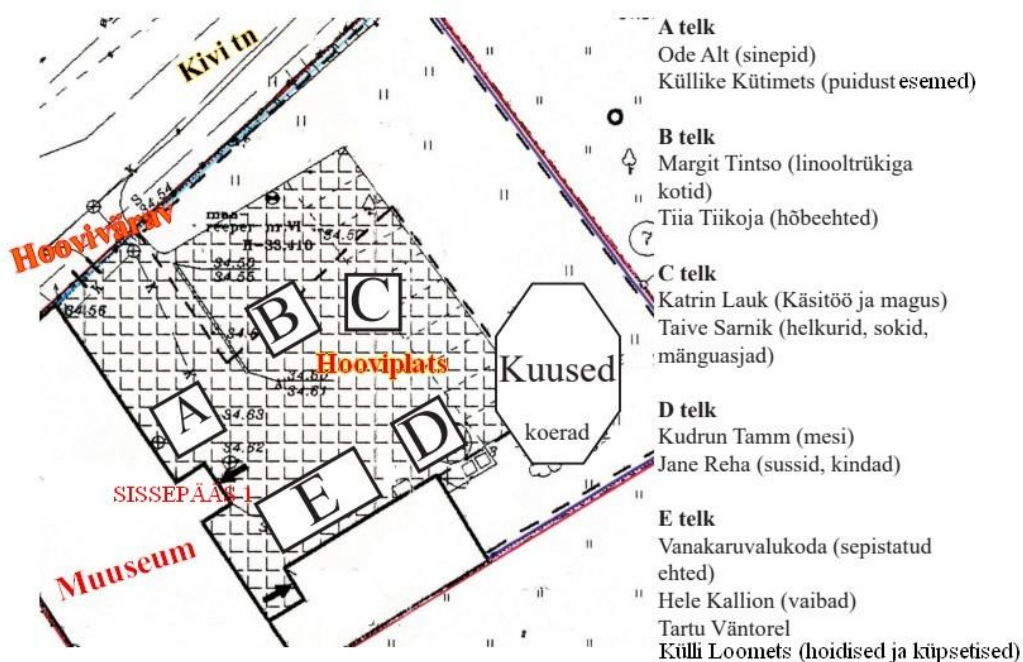
(minu telefoninumber)

Lisa 3. Kauplemisalad

1 - PiibeRiin (lilleseaded ja käsitöö)	9 - Alexandra M ja Maria K (kalendrid, kleepsud, postkaardid)
2 - Fiandre OÜ (seebid, kreemid)	10 - Loovhoog OÜ (lauamängud)
3 - Ilme Haar (põlled, rätikud, kaisukad)	11 - Kaja Ertmann (karbid, ehted jms)
4 - Lii Ehe (ehted)	12 - Lilli-Mai kohvik (ajastumaksud)
5 - Krista Toompalu (vaibad)	13 - Rahvusvaheline maja (soolased toidud)
6 - Annika Ratt (loodusfotod ja kapad)	14 - meisterdamisnurg lastele
7 - OÜ Peremesila (mesi)	15 - Valdo Praust (šellakplaatide ajastumuusika)
8 - Silja Paavle (taburetid)	

Joonis 2. Kauplemisala muuseumi sees (Allikas: autori joonis)

Joonis 3. Kauplemisala hoovis (Allikas: autori joonis)

SUMMARY

The main purpose of this creative-practical thesis is to give a thorough overview of organizing process of Tartu City Museum's Christmas Fair 2018. My principal tasks included being in contact with the vendors and caterers. I was assisting them with essential information and organizing the trading area. Managing the entertainment programme was partially my task as well. If any urgent tasks surfaced, then I would also take care of them (for instance searching for a photographer, decorating the museum, adjusting the inventory etc).

The christmas fair took place on 8 December 2018 at Narva mnt 23. It started at 12pm and ended at 5pm. In addition to trading area and vendors, there was an entertainment programme that consisted of various performances. The visitors were able to take part of workshops and taste some delicious dishes at a pop-up cafe. The fair stretched to the courtyard also, where there were vendors, huskies and music provided by Tartu vântorel.

Tartu City Museum's christmas fair had been taken place twice, so that would make 2018 christmas fair third. The team contained 6 people including me.

This paper consists of three main sections. First part focuses on Tartu City Museum as an organisation - how it started out, what is the structure, vision, mission and important values. This is followed by profound analysis of christmas fair's organizing process. Last but not least, the third part is about my evaluation regarding the event, work process and my work performance.

In conclusion, I was pleased with how the event turned out. I'm grateful for the lessons that the working process gave me, because it helps me to learn and to set clear goals in next projects.

LIHTLITSENTS

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Ragne Toompere,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose TARTU LINNAMUUSEUMI JÕULULAAT 2018, mille juhendaja on Piret Aus, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Ragne Toompere

15.05.2019